

вання іншого. Звичайно, отримані результати характеризують особливості емпатії у хлопців та дівчат які мають певний тип акцентуації характеру.

Однак, визначені тенденції не дозволяють зрозуміти особливості зв'язку між типом акцентуації та розвитком складових емпатії. Для вирішення цього завдання був проведений порівняльний аналіз особливостей кожної складової у групах підлітків з гіпертимною, істероїдною та епіліптоїдною акцентуаціями характеру.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ІНІЦІАТИВИ ТА ТВОРЧОСТІ МАЙБУТЬОГО ВЧИТЕЛЯ

Білик В.Г. (Київ)

Початок XXI століття увійшов в історію освіти як період інтенсивного розвитку і якісних перетворень у сфері вищої освіти, самоідентифікації української національної вищої школи в умовах формування єдиного світового освітнього простору і найважливіших системних знань.

Згідно положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах України, затвердженим Міністерством освіти України, передбачено збільшення питомої ваги самостійної роботи студентів до 2/3 від загального обсягу навчального часу студента, відведеного для вивчення конкретної дисципліни [4].

Реалізація цих завдань, на думку багатьох авторів [1; 2; 3], можлива, лише за умови інтенсифікації навчально-виховного процесу, активізації творчої аудиторної та позааудиторної самостійної роботи студентів на основі повного використання досягнень педагогічної науки. Саме за таких умов будуть створюватись оптимальні можливості для творчої навчальної діяльності студентів.

Виходячи з того, що самостійна робота студентів, на нашу думку, повинна бути засобом розвитку ініціативи та творчості, нами були розроблені основні вимоги, за якими, на наш погляд, слід формулювати та добирати завдання для реалізації науково-дослідної та самостійної роботи студентів.

По-перше, матеріал для вивчення (дослідження) доцільно подавати у вигляді окремих проблем.

Висвітлення матеріалу у вигляді формування певних конкретних істин, які просто необхідно запам'ятати без відповідної аргументації, доведення, на нашу думку, є шкідливою, оскільки не розвиває творчого підходу у студентів, не змушує їх самостійно шукати зв'язки, співвідношення речей, тощо.

По-друге, завдання бажано ставити таким чином, щоб було кілька підходів до його розв'язку. Тоді студент зможе обрати оптимальний шлях розв'язання, проаналізувати переваги та недоліки різних шляхів. Завдання може не вимагати чітко визначеної відповіді. Бажано, щоб воно передбачало можливість розв'язання на різних рівнях в залежності від міри заглиблення студента в суть проблеми.

По-третє, виконання завдання повинно передбачати виникнення та розв'язання протиріччя. Як свідчить досвід, позитивно впливає на формування наукового стилю мислення самостійне (або при незначній допомозі викладача, наукового керівника) розв'язання студентами парадоксальних ситуацій. Виконання таких завдань істотно підвищує інтерес до матеріалу, що вивчається, та на психологічному рівні спонукає до наукових досліджень.

За умови дотримання наведених вимог студент матиме змогу творчо підійти до вирішення поставленої проблеми, виявити та розвинути кращі властивості свого індивідуального стилю мислення. З іншого боку викладач (науковий керівник) матиме змогу виявити всі тонкощі та нюанси мислення студента, рівень сформованості в нього наукового стилю мислення, а також його індивідуальні нахили до наукового пошуку.

Література

1. Добрянський І. Сучасні тенденції розвитку вищої школи: соціокультурний, регіональний та особистісний аспект // Вища школа, 2004.-№1.
2. Кловак Г.Т. Основи педагогічних досліджень. Навч. посіб. для вищих пед. навч. закладів. – Чернігів: Чернігів. держ. центр наук.-техн. і економ. інформації, 2003.
3. Колот А. Реалізація основних принципів Булонської декларації при підготовці фахівців економічного профілю // Вища школа. – 2004 №№2/3.
4. Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах (наказ Міністерства 02.06.1993 № 161)// Вища освіта в Україні. Нормативно правове регулювання / За заг. ред. А.П. Зайця, В.С. Журавського. – К.: Форум, 2003.

РОЗВИТОК ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Білоус О.В. (Чернігів)

Розвиток творчого потенціалу особистості вчителя є важливою передумовою підвищення ефективності навчально-виховного процесу в школі. Одним із пріоритетних напрямів у підготовці майбутніх учителів є розвиток їх творчого мислення.

Аналіз психолого-педагогічної літератури свідчить, що дослідженню окремих аспектів професійної підготовки педагогічних кадрів завжди приділялась належна увага (В. І. Бондар, І. А. Зязюн, Н. В. Кузьміна, Д. Ф. Ніколенко, В. А. Семиченко, А. І. Щербаков та ряд інших).

Метою даної статті є розгляд деяких шляхів розвитку творчого мислення у майбутніх учителів у процесі професійної підготовки.

Творче мислення – вид мислення, результатом якого є принципово чи суб'єктивно новий або вдосконалений образ певного аспекту дійсності. Воно відзначається своєрідним перебігом, особливою складністю і потребує великої інтелектуальної активності суб'єкта. Дж.-П. Гілфорд охарактеризував творче мислення як оригінальне, гнучке, глибоке і нетривіальне [3. С. 203].

А.М. Матюшкін, Ю. М. Кулюткін, Г. С. Сухобська виділяють наступні компоненти творчого мислення: уміння бачити проблему в звичних умовах; уміння відмовитися від неправильної гіпотези; уміння знайти нові зв'язки і відношення між об'єктами; уміння виробляти нові способи дії або творчо використовувати старі.

Як відомо, особливості творчого мислення вчителя формуються під впливом вимог, які зумовлені змістом і характером педагогічної діяльності [1, 2]. Вчені [1, 2, 5] відзначають, що творчість є найсуттєвішою і необхідною ознакою педагогічної діяльності. Як показують проведені дослідження [1], творче мислення вчителя, яке безпосередньо включене у діяльність, спрямоване на розв'язання багатоманітних педагогічних задач, метою яких є розвиток особистості учнів у процесі навчання і виховання, а основною умовою досягнення цієї мети – організація активної діяльності учнів. На думку Ю. М. Кулюткіна, педагогічна задача є структурною одиницею мисленнєвої діяльності вчителя, а функції його мислення виступають як функції аналізу конкретних педагогічних ситуацій, постановки задач в даних умовах діяльності, розробки планів і проектів розв'язання цих задач, регуляції процесу здійснення планів, оцінки отриманих результатів [1. С. 23].

Як вважає В. А. Семиченко, існують якісні розбіжності між двома системами діяльності, значущими для становлення майбутніх педагогів: професійною діяльністю та професійною підготовкою [5. С. 52]. Саме тому, з погляду цього автора, студенти, які найбільш адаптовані до структури навчальної діяльності, відчують значні труднощі у процесі професійної діяльності.

Ю. М. Кулюткін зазначає, що ефективними методами, які можна вико-